

Fællesgravens skulptur

Af billedhuggerne Hanne og Erik Varming.

Det er i de senere år blevet mere og mere almindeligt at udsmykke fællesgrave med skulptur af danske billedhuggere. Vi har også været brugt i flere tilfælde.

Når det for vort vedkommende har hørt til de mere spændende opgaver at løse, hænger det sammen med kirkens kunstneriske tradition, hvor det billedlige udtryk har været naturligt, lige siden kirkerne blev bygget, og det gør, at man må tage hensyn til og respektere sine forgængere i faget.

Det er en enestående mulighed for menighedsrådene at føre denne tradition videre, ved at drage nutidige billedhuggere ind til at udføre udsmykningerne til fællesgravene. På den måde får man udført spændende skulpturer, centralt placeret, som måske kan være med til at præge den øvrige del af kirkegården og dermed gravstederne, der sjældent er eller har været nogen større æstetisk nydelse.

»Livets træ«.

»Livets træ« er titlen på skulpturen, der står på Skt. Jørgensbjerg kirkegård i Roskilde. Den blev udført i bronze 1974-75 på bestilling af menighedsrådet, efter at det havde set flere forslag, som alle på en eller anden måde beskæftigede sig med livet. Da opgaven skulle løses, var det vigtigt, at den fik en udformning, som gav beskueren noget, han eller hun havde brug for, når de kom til fællesgraven. Skulpturen blev kaldt »Livets træ« en titel, som man ofte møder i salmerne. Det er også en titel, der tiltaler en kunstner, da udformningerne er mange, hvilket også kunsthistorien viser talrige eksempler på.

Under træets krone sidder og står forskellige figurgrupper. Alle er det figurer, der på den ene eller anden måde har forbindelse til Det gamle og Det nye Testamente: Adam og Eva, Den gode hyrde, Den barmhjertige samaritaner; men også figurer illustrerende sorg og angst.

»Knælende pige«.

På Årby kirkegård ved Kalundborg er der i foråret 1981 opstillet en skulptur af en lille knælende pige, udført i bronze. Som billedet viser, behøver den ikke megen forklaring, men er tænkt som et holdepunkt for den, der står ved fællesgraven.

»Livets træ«, Fællesgraven, Skt. Jørgensbjerg kirkegård, Roskilde, af Erik Varming.

»Knælende pige«, Fællesgraven, Arby kirkegård, af Hanne Varming. (Foto: Lotte Brunholt).

»Det lange menneske«.

Foran Mørkhøj kirke står en skulptur, der ikke er placeret som skulptur til en fællesgrav, men er taget med for i al sin enkelhed at vise sin egnethed som kirkegårdsudsmykning.

»Stående dreng«.

På et tidspunkt var en anden skulptur, en ung dreng, tænkt til opstilling foran en nyere kirke, på et åbent stykke plæne, som kunne ses inde fra kirken. Denne dreng er et symbol på livet, et menneske, der er på vej, eller spiren til alt liv. Også denne enkle fremstilling af et menneske, føler vi, havde været velegnet i kirkelig regi.

»Frøet«.

Flere menighedsråd har været interesseret i skulpturer, som er meget enkle, og hvor symbolikken er opstandelsen. De kan også tale til beskueren om kredsløbet i naturen.

Et udkast er et frø, der samtidig har en ydre og indre korsform. Forstået på den måde, at den er et tydeligt kors, men figuren er et frø, som kan aflæses på samme måde, som man synger Grundtvigs salme, Den danske salmebog nr. 137:

Guds rige lignes ved et frø,
det mindste, man kan finde,
nedlagt i muld, ej til at dø,
men død at overvinde,
opvoksende så til et træ,
hvor himlens fugle finder læ
og lyst til sødt at sjunge.

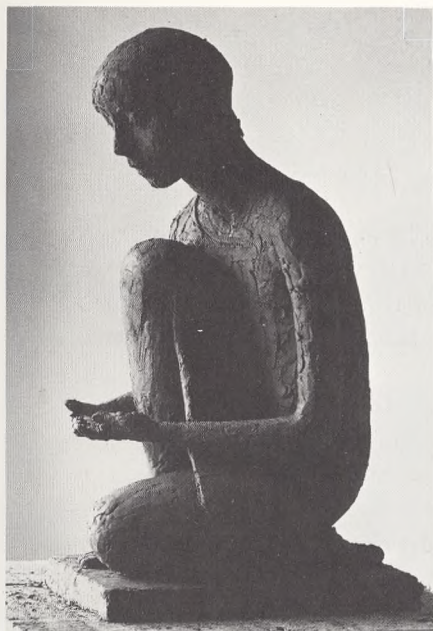
»Knoppen«.

Ikke så langt fra frøet som symbolik, er et andet udkast af en asketræsknop. Når man om foråret ser disse bristende knopper fulde af vækst, et tegn på ukuelighed, kraft og styrke, har det været fristende at beskæftige sig skulpturelt med knoppen. En sådan knop er tænkt udført i rødlig granit og indlagt med sten i andre farver, især grønne nuancer, så det bliver det man kalder en polykrom skulptur.

»Korset«.

Det sidste billede viser en granitskulptur, som oprindeligt ikke er oplevet eller tænkt som en skulptur til et fællesgravsted. Først da den var hugget færdig, viste den sig at stå som et tydeligt tegn: en korsbevægelse, som opleves meget forskelligt fra alle sider.

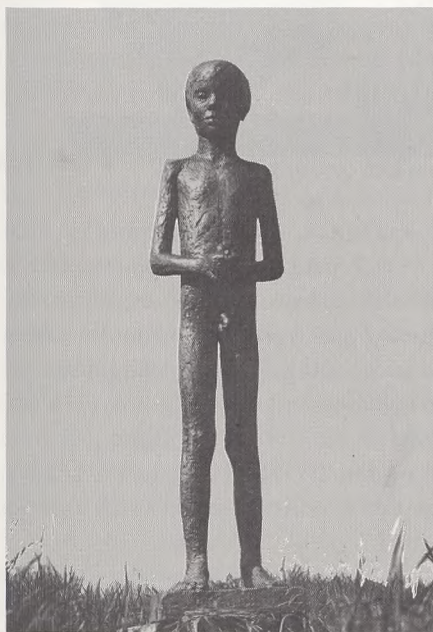
Som ovenstående tydeligt fortæller, er det ikke alle ideer til skulpturel udsmykning af fællesgrave, der er kommet til udførelse. Det er sikkert den situation, der er typisk, at man er tøvende og ikke kaster sig hovedkulds ud i nye eksperimenter,

»Knælende pige« af Hanne Varming.
(Foto: Henning Skov).

»Det lange menneske«, Mørkhøj kirke, af Hanne Varming. (Foto: Erik Parbst).

»Stående dreng« af Hanne Varming.

»Frøet«, udkast til granitskulptur til fællesgrav af Erik Varming.

»Korset«, forslag til granitskulptur til fællesgrav af Erik Varming.

selvom vi som billedkunstnere føler, at her er et område, der i høj grad burde følges op for at føre den kunstneriske tradition videre, sådan som kirken altid har gjort.